

առաջնորդական բոլոր ազգային թերթերու ամենէն հետաքրքրական և հայ գիտութեան վերաբերեալ յօդուածներու քաղուածոյն օգտակար ընել հայ բանասիրաց: Սակայն յակամայս տեղոյ սղութեան պատճառաւ կը ստիպուիմք հանդէսներու ցանկէն ինչ ինչ յօդուածներ (զորս չենք մոռնար յարգելու) գուրս թողուլ, որպէս զի սոյն ցանկին մէջ փոխանակէ նաեւ լրագրաց առաջնակարգ յօդուածներու ցանկն:

ՅԵՆԵԱՅԱԳԻՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆՔ

ԲԱԶՄԱՎԻՊԻ ՍՈՒՐԶԱՆԳԱԿԻՆ

(Պատասխան Սեպտեմբերի ամսաթուոյ երրորդ հարցման):

Հարցում. — Առաջին անգամ ե՞րբ և ո՞ր սկսած է նամակադրողմից գործածութիւնը (timbres-poste). բարձր գին ունեցող նամակադրողմերն որո՞նք են, և որոնց Ռաւաթածունքը աւելի մշամաւոր են:

Պատ. — Պատասխանն կրնայ շատ երկար գրուիլ, բայց Բաշմալի էջերուն կարեւորութիւնն զմեզ կը ստիպէ սակաւախօս լինել. ուստի պիտի բաւականանանք համառօտակի խօսել:

Ա. Առաջին անգամ 1840ին Անգլիոյ մէջ գործածուած է նամակադրողմի, որուն հետեւած են, Միացեալ նահանգաց 7 նահանգներն (Նիւ-Եօրք, Մէն-Ղօր, Պալմիճօր, Բրօքլիտանս, և այլն, և այլն), 1844ին, իսկ 1843ին Հելլենտիոյ նահանգներն և Պրազիլ, 1847ին Մօրիս կղզի և Միացեալ նահանգաց բոլորն. 1843ին կ'ընդհանրանայ Պաւիերա, Պելճիքա, Ֆրանսա եւս ընդունելով:

Դիտող մը պիտի տեսնէ՝ թէ բաղադրակըրթովեամբ առաւել զարգացած երկիրներ աւելի շուտ ընդգրկած են նամակադրողմի գործա-

ծովիւնն, քան նուազ բաղադրակիրթներն, որոնք աւելի ուշ ընդգրկած են:

Բ. Բարձր գին ունեցող նամակադրողմերը չեն պակսիր ամէն երկիրներու նամակադրողմից մէջ. բայց ամենէն սուղ են 1847ի Մօրիս կղ. 1 բէիի, որ կ'արժէ 7000 մարք. և 2 բէիի, որ կ'արժէ 5000 մարք. 1858ին Ռումանիոյ 81 բարան, որ կ'արժէ 2500 մարք. 1875/76ի Աֆղանիստանի 1 առքին, որ կ'արժէ 1000 մարք. և ուրիշներ 900, 600, 400 մարք արժողութեամբ. իսկ առհասարակ բարձր արժողութեամբ նամակադրողմներն են Աֆղանիստանի, Պրազիլիոյ (հիւներն), Պրունսլիքի, Պրիմայի, Պուէնոս-այրոսի, Սլէյանի (1857—64), Մօրիս կղզ. Ռումանիոյ (Մօլտա-վալաքիա), Ռուսական լեվանի և Միացեալ նահանգաց (1847—1870/75) նամակադրողմներն: Բայց անհամեմատ աւելի սուղ են այն ամէն նամակադրողմներն, որոնք կը ներկայացնեն մասնաւոր զարտուղութիւն մը, կամ գոյներու, կամ տպագրութեան, և կամ զիրքի (օր. tète-bêche, կամ երկու երեսն տպագրուած) սխալներով:

Գ. Հիմա հաւաքողներ շատ կան, որոնք իրենց շրջանակին մէջ ծանօթ են, որով աւելարեւի է նշանաւոր հաւաքիչներու անուններն ճշգրտութեամբ շարել. բայց ինչպէս որ շատ անգամ գործադրողին մեծութիւնն, երեսան ելած գործին արժէքն կը մեծցնէ, սոյնպէս հաւաքիչներուն երեսելի անձ մ'ըլլայն ալ հաւաքածուն ալ երեսելի ըրած է, ինչպէս Ռուսիոյ հանգուցեալ Զարին և Կալլուի իշխանին հաւաքածուներն, որոնք ամենէն երեսելիներն են ամենէն շատ յիշուածներն են:

ԱՐ. Յ. ԱԼ.

Կ. Պոլիս 3/17 Սեպտ. 1898:

